

Nr 708

Av herr Bergman m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 66, angående vissa anslag för budgetåret 1964/65 till teaterverksamhet m. m.

(Lika lydande med motion nr 867 i Andra kammaren)

I propositionen nr 66 framlägges förslag till omläggning av den statliga bidragsgivningen till stadsteatrar och därmed likställda teatrar. I stället för det nuvarande systemet med förlusttäckningsbidrag föreslås i propositionen att statsbidraget skall utgå med 55 procent av teaternas samlade personalkostnader med spelåret 1963/64 såsom basår och att en omprövning av bidragsunderlaget skall kunna äga rum vart tredje år.

Den föreslagna omläggningen av den statliga bidragsgivningen till stadsteatrarna har tillkommit efter utredningsarbete inom ecklesiastikdepartementet. De berörda städerna har icke beretts tillfälle att deltaga i utredningen, och ej heller har förhandlingar ägt rum. Genom Svenska stadsförbundets försorg har dock städernas yttranden över departementspromemorian överlämnats till Kungl. Maj:t. Det måste betraktas som mindre tillfredsställande att väsentliga förändringar beträffande huvudmannaskapet för stadsteatrarna vidtogs på detta ensidiga sätt.

De nya riktlinjerna för den statliga kulturpolitiken samt de snabbt stigande kostnaderna för det allmännas bidrag till teaterverksamheten hade bort föranleda en mera grundlig översyn av såväl huvudmannaskapsfrågorna som det ekonomiska ansvarets fördelning mellan staten och de berörda kommunerna. I dylikt sammanhang torde även en omprövning av de kungliga teaternas ställning ha bort företagas i syfte att uppnå större likställighet mellan dessa teatrar och de hitintills i princip stats-kommunala stadsteatrarna, som utöver sina rent lokala funktioner också utgör länkar i ett konstnärligt enhetligt och för landet gemensamt teatersystem.

Bortsett från den principiella bedömningen kommer den av departementschefen föreslagna omläggningen av bidragsgivningen till stadsteatrarna i flera olika avseenden att medföra olägenheter för berörda teatrar liksom för vederbörande städer. Först och främst innebär förslaget om att det statliga bidraget skall utgå med endast 55 procent av personalkostnaderna att stadsteaterstäderna riskerar få vidkännas betydande kostnadsökningar i förhållande till vad som för närvarande är fallet. En utveckling i riktning mot ett alltmer begränsat statligt stöd till stadsteaternas verksamhet inger enligt vår uppfattning allvarliga farhågor för framtiden, bl. a. i fråga om teaternas

Bihang till riksdagens protokoll 1964. 3 saml. Nr 708—721

konstnärliga standard, och kan inte anses stå i överensstämmelse med de av 1961 års riksdag antagna riktlinjerna angående det kulturpolitiska programmet. Det nu framlagda förslaget svarar dåligt mot de uttalanden som i denna programförklaring gjordes om angelägenheten av ökade ekonomiska insatser från statens sida i syfte att åstadkomma en breddning och förstärkning av hela kulturmiljön inklusive teaterverksamheten.

Det förhållandet att spelåret 1963/64 i propositionen föreslås som basår för det statliga grundbidraget och att bidragsunderlaget i princip endast skall omprövas vart tredje år kommer under vissa år att ytterligare öka tyngden av städernas ekonomiska ansvar. En uppskrivning av grundbidraget enligt förändringarna i statstjänstemännens allmänna lönenivå kommer under dessa mellanår att endast delvis kunna motverka en relativ sänkning av statsbidraget. I sammanhanget måste också de kungliga teatrarnas inflytande på lönenivån observeras. Valet av spelåret 1963/64 som basår kan med tanke på löneutvecklingen inom teaterområdet inför spelåret 1964/65 redan från starten medföra en betydande överflyttning på kommunerna av eventuella lönekostnadsstegringar. Riskerna för en för kommunerna ytterligt besvärande kostnadsökning vid själva övergången till det nya systemet ökas för övrigt genom att de i propositionen angivna beloppen för de kungliga teatrarna avser beräkningar för spelåret 1964/65 medan man för stadsteatrarna räknat fram bidragen på grundval av det föreslagna basåret 1963/64. Om en övergång från nuvarande förlusttäckningssystem skall kunna godtagas, anser vi det vara nödvändigt att det statliga bidraget höjes över de föreslagna 55 procenten av stadsteatrarnas personalkostnader. En höjning av bidragsprocenten är även motiverad i betraktande av att de kommunala kostnaderna för stadsteaterverksamheten ökat mycket kraftigt under senare år, vilket även departementschefen vitsordar i propositionen. För att stadsteatrarna skall kunna drivas i nuvarande omfattning och med en repertoar av hög konstnärlig standard bör enligt vår mening den statliga bidragsandelen bestämmas till lägst $\frac{2}{3}$ av de samlade personalkostnaderna för varje spelår. Därigenom kommer även de lyriska scenernas större anslagsbehov att någorlunda tillgodoses.

Enligt propositionen skall de kungliga teatrarna och turnéteatrarna få sina anslag beräknade på framförliggande spelårs budgeterade kostnader. Stadsteatrarnas anslag skall däremot beräknas på ett bakåt i tiden liggande basår. Förändringar av bidragsunderlaget skall ske efter jämförelse med den allmänna lönenivån för statstjänstemännen. Svagheterna i denna »indexreglering» skall motverkas genom omprövning vart tredje år. Detta skärper ytterligare det förhållandet att de föreslagna reglerna placerar stadsteatrarna i en missgynnad ställning som på lång sikt kommer att skada svenskt teaterliv i dess helhet. En bättre lösning av denna fråga ligger i det i utredningspromemorian som alternativ I betecknade förslaget. Detta alternativ är ett konsekvent fullföljande av tanken i en personalkostnadsgrundande anslagsmetod.

Genom den omorganisation av teaterrådet varom förslag framlägges i propositionen bör några praktiska svårigheter inte föreligga att kontrollera och bedöma skäligheten i eventuella årliga ändringar i bidragsunderlaget.

Under alla förhållanden bör en sådan prövning ske de första åren till dess erfarenheter vunnits.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta

att statsbidraget till stadsteatrar och därmed likställda teatrar skall utgå med lägst $\frac{2}{3}$ av teatrarnas samtliga personalkostnader, exklusive SPV-avgifter;

att bidragsunderlaget skall grundas på personalstat för det budgetår bidraget avser.

Stockholm den 7 april 1964

Per Bergman

Blenda Ljungberg

Ingeborg Carlqvist

Ingrid Segerstedt Wiberg

Bengt Elmgren

Torsten Andersson

Lars Larsson